Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)

den 3 juni 2021 *

”Begäran om förhandsavgörande – Associeringsavtalet EEG-Turkiet – Beslut nr 1/80 – Artiklarna 6 och 7 – Reguljär anställning – Artikel 9 – Tillträde till undervisning för en turkisk arbetstagares barn – Uppehållsrätt – Avslag”

I mål C-194/20,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Verwaltungsgericht Düsseldorf (Förvaltningsdomstolen i Düsseldorf, Tyskland) genom beslut av den 7 maj 2020, som inkom till domstolen den 8 maj 2020, i målet

BY,

CX,

FU,

DW,

EV

mot

Stadt Duisburg,

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Bay Larsen, domstolens vice ordförande R. Silva de Lapuerta (referent) samt domaren C. Toader,

generaladvokat: G. Pitruzzella,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Danmarks regering, genom J. Nymann-Lindegren, M. Jespersen och M. Wolff, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tyska.

– Nederländernas regering, genom M.K Bulterman och A.M. de Ree, båda i egenskap av ombud,

– Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom B.-R. Killmann och D. Martin, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 9 första meningen i associeringsrådets beslut nr 1/80 av den 19 september 1980 om utveckling av associeringen mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Turkiet, jämförd med artiklarna 6 och 7 i detta beslut. Associeringsrådet inrättades genom avtalet om upprättandet av en associering mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Turkiet, vilket undertecknades den 12 september 1963 i Ankara av Republiken Turkiet, å ena sidan, och av medlemsstaterna i EEG och gemenskapen, å andra sidan. Avtalet ingicks, godkändes och bekräftades för gemenskapens räkning genom rådets beslut 64/732/EEG av den 23 december 1963 (EGT 217, 1964, s. 3685) (nedan kallat associeringsavtalet).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan BY, CX, FU, DW och EV, som är turkiska medborgare, och å andra sidan Stadt Duisburg (staden Duisburg, Tyskland), angående Stadt Duisburgs avslag på deras ansökan om uppehållstillstånd.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I tredje skälet i beslut 1/80 angavs följande:

”På det sociala området leder ovanstående överväganden till en förbättring, inom ramen för var och en av parternas internationella åtaganden, av bestämmelserna för arbetstagare och deras familjemedlemmar jämfört med de bestämmelser som fastställdes genom associeringsrådets beslut nr 2/76 [av den 20 december 1976, om genomförandet av artikel 12 i associeringsavtalet]. Dessutom bör bestämmelserna om social trygghet och bestämmelserna om utbyte av unga arbetstagare genomföras.”

4 Artiklarna 6, 7 och 9 i beslut nr 1/80 ingår i avsnitt 1, med rubriken ”Frågor avseende anställning och fri rörlighet för arbetstagare”, som i sin tur ingår i kapitel II i beslutet, som rör ”sociala bestämmelser”.

5 I artikel 6.1 i beslut nr 1/80 föreskrivs följande:

”Med undantag för bestämmelserna i artikel 7 om familjemedlemmars rätt till anställning har en turkisk arbetstagare på den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat

– rätt att efter ett års reguljär anställning i denna medlemsstat få sitt arbetstillstånd förnyat hos samma arbetsgivare om han har anställning,

– rätt att efter tre års reguljär anställning, med förbehåll för den företrädesrätt som tillkommer arbetstagare från gemenskapens medlemsstater, i denna medlemsstat inom samma yrke anta erbjudanden om anställning från valfri arbetsgivare som görs under normala förhållanden och som registrerats hos arbetsförmedlingen i denna medlemsstat,

– rätt att efter fyra års reguljär anställning i denna medlemsstat utöva valfri avlönad verksamhet.”

6 I artikel 7 första stycket i detta beslut föreskrivs följande:

”När en turkisk arbetstagare tillhör den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat har dennes familjemedlemmar, under förutsättning att de har fått tillstånd att förena sig med honom,

– rätt att efter minst tre års laglig bosättning i den medlemsstaten, med förbehåll för den företrädesrätt som tillkommer arbetstagare från gemenskapens medlemsstater, anta erbjudanden om anställning,

– rätt att efter minst fem års laglig bosättning i den medlemsstaten utöva avlönad verksamhet.”

7 Artikel 9 i beslutet har följande lydelse:

”Turkiska barn som lagligen är bosatta i en av gemenskapens medlemsstater tillsammans med sina föräldrar, vilka där är eller har varit reguljärt anställda, har rätt att i denna medlemsstat delta i undervisning, lärlingsutbildning och yrkesutbildning på samma inträdesvillkor som, vad avser den aktuella utbildningen, gäller för barn till medborgare i denna medlemsstat. De kan i denna medlemsstat tillerkännas de förmåner som föreskrivs på detta område i nationell lagstiftning.”

Tysk rätt

8 4 § stycke 2 i Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (lag om utlänningars vistelse, förvärvsarbete och integration i Tyskland) av den 30 juli 2004 (BGBl. 2004 I, s. 1950), i den lydelse som var tillämplig på det nationella målet (nedan kallad AufenthG), föreskriver följande:

”En utlänning som har uppehållsrätt enligt [associeringsavtalet] är skyldig att visa att en uppehållsrätt föreligger genom innehav av ett uppehållstillstånd, förutsatt att vederbörande varken har bosättningstillstånd eller permanent EU-uppehållstillstånd. Uppehållstillstånd utfärdas på förfrågan.”

9 50 § stycke 1 i denna lag har följande lydelse:

”En utlänning är skyldig att lämna landet om han inte eller inte längre har det nödvändiga uppehållstillståndet och det inte eller inte längre finns någon uppehållsrätt enligt [associeringsavtalet].”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

10 BY, CX, DW, EV och FU är turkiska medborgare. CX är gift med BY och tillsammans är de föräldrar till DW, EV och FU.

11 BY reste in i Förbundsrepubliken Tyskland den 5 september 2015 med en visering. Den 4 november 2015 beviljade staden Duisburg honom ett uppehållstillstånd för utövande av verksamhet som egenföretagare, giltigt till och med den 27 mars 2017.

12 Den 19 februari 2016 beviljades CX, DW, EV och FU tillstånd att förena sig med BY i denna medlemsstat inom ramen för familjeåterförening och beviljades, den 20 april 2016, uppehållstillstånd enligt nationell rätt som gällde till och med den 27 mars 2017.

13 CX utövade avlönad verksamhet, för det första från den 1 februari till den 30 april 2016, för det andra från den 15 november till den 31 december 2017, för det tredje från den 1 januari till den 15 januari 2018 och slutligen, för det fjärde, från den 1 augusti till den 31 december 2018.

14 Vid utgången av giltighetstiden för deras uppehållstillstånd lämnade klagandena i det nationella målet in en begäran till staden Duisburg, om att få dessa tillstånd förlängda eller om att beviljas nya uppehållstillstånd. Staden Duisburg avslog denna begäran genom beslut av den 18 mars 2019.

15 Den 22 mars 2019 överklagade klagandena dessa beslut till den hänskjutande domstolen, Verwaltungsgericht Düsseldorf (Förvaltningsdomstolen i Düsseldorf, Tyskland) och gjorde i huvudsak gällande att de hade rätt att beviljas uppehållsrätt enligt artikel 9 första meningen i beslut nr 1/80. Enligt dem har turkiska barn, enligt denna bestämmelse, inte bara rätt till tillträde till undervisning och yrkesutbildning, utan även uppehållsrätt. För att säkerställa den ändamålsenliga verkan av dessa rättigheter måste dessutom föräldrarna med vårdnad om barnen ha uppehållsrätt.

16 Samtidigt som den har konstaterat att klagandena i det nationella målet inte har förvärvat någon rättighet enligt artiklarna 6 och 7 i beslut nr 1/80, hyser den hänskjutande domstolen tvivel om huruvida den rätt till undervisning och yrkesutbildning som föreskrivs i artikel 9 första meningen i nämnda beslut, även innebär en självständig uppehållsrätt för turkiska barn och, som en följd härav, en uppehållsrätt för föräldrar som har den faktiska vårdnaden om barnen. Om så är fallet vill den hänskjutande domstolen få klarhet i vilka villkor som ska vara uppfyllda för att uppehållsrätt enligt denna bestämmelse ska beviljas.

17 Mot denna bakgrund beslutade Verwaltungsgericht Düsseldorf (Förvaltningsdomstolen i Düsseldorf) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

”1. Medför turkiska barns rättigheter ur artikel 9 första stycket i [beslut nr 1/80] också en rätt till uppehållstillstånd i den mottagande medlemsstaten utan att några ytterligare förutsättningar är uppfyllda?

2. För det fall fråga 1 besvaras jakande:
   a) Förutsätter en uppehållsrätt enligt artikel 9 första stycket i [beslut nr 1/80] att föräldrarna till de turkiska barn som omfattas av denna föreskrift redan har erhållit rättigheter enligt artikel 6 första stycket eller artikel 80 [i samma beslut]?
   b) För det fall fråga 2 a) besvaras nekande: Ska reguljär anställning enligt artikel 9 första stycket i [beslut nr 1/80] tolkas på samma sätt som i artikel 6 första stycket i [detta beslut]?
   c) För det fall fråga 2 a) besvaras nekande: Kan en uppehållsrätt för turkiska barn enligt artikel 9 första stycket i [beslut nr 1/80] uppkomma redan efter att en förälder haft (endast) tre månaders reguljär anställning i den mottagande medlemsstaten?
   d) För det fall fråga 2 a) besvaras nekande: Medför turkiska barns uppehållsrätt även en uppehållsrätt för en eller båda föräldrarna som är vårdnadshavare, utan att några ytterligare förutsättningar är uppfyllda?”

Prövning av tolkningsfrågorna

18 Den hänskjutande domstolen har ställt sina frågor, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 9 första meningen i beslut nr 1/80 ska tolkas så, att den kan åberopas av turkiska barn vars föräldrar inte uppfyller villkoren i artiklarna 6 och 7 i detta beslut, och att den i förekommande fall innebär en självständig uppehållsrätt i värdmedlemsstaten för dessa barn, och, som

en följd härav, en uppehållsrätt för de föräldrar som har den faktiska vårdnaden om barnen. Om så är fallet vill den hänskjutande domstolen få klarhet i vilka villkor som ska vara uppfyllda för att uppehållsrätt ska beviljas med stöd av artikel 9 första meningen i beslut nr 1/80.

19 EU-domstolen erinrar om att det i artikel 9 första meningen i beslut nr 1/80 föreskrivs en rätt för turkiska barn som lagligen är bosatta i en medlemsstat tillsammans med sina föräldrar, vilka är eller har varit reguljärt anställda där, att i denna medlemsstat delta i undervisning, lärlingsutbildning och yrkesutbildning på samma inträdesvillkor som, vad avser den aktuella utbildningen, gäller för barn till medborgare i nämnda medlemsstat (dom av den 7 juli 2005, Gürol, C-374/03, EU:C:2005:435, punkt 22).

20 Denna bestämmelse utgör nämligen en regel om likabehandling mellan turkiska barn och barn till medborgare i värdmedlemsstaten vad avser tillträde till undervisning och yrkesutbildning i denna medlemsstat (dom av den 7 juli 2005, Gürol, C-374/03, EU:C:2005:435, punkt 23).

21 Det framgår av själva ordalydelsen i nämnda bestämmelse att två kumulativa villkor måste vara uppfyllda för att de rättigheter som föreskrivs i bestämmelsen ska kunna förvärvas, nämligen dels att de turkiska barnen är lagligen bosatta i värdmedlemsstaten tillsammans med sina föräldrar, dels att föräldrarna är eller har varit reguljärt anställda i denna medlemsstat.

22 Det ska således prövas huruvida turkiska barn till turkiska medborgare som inte utövar någon avlönad verksamhet eller som inte har förvärvsarbetat i värdmedlemsstaten, eller som varit reguljärt anställda under kortare tid än ett år i denna medlemsstat, kan åberopa rätten till tillträde till undervisning och yrkesutbildning enligt artikel 9 första meningen i beslut nr 1/80.

23 I detta avseende krävs att de turkiska barnen i fråga, enligt det första av dessa villkor, lagligen vistas i värdmedlemsstaten tillsammans med sina föräldrar för att de ska kunna få tillträde till undervisning och yrkesutbildning i denna medlemsstat.

24 Det andra villkoret ska förstås så, att en av föräldrarna ska utöva eller ska ha utövat avlönad verksamhet i värdmedlemsstaten med iakttagande av bestämmelserna om anställning i beslut nr 1/80, det vill säga artiklarna 6 och 7 i beslutet.

25 Enligt tredje skälet i beslut nr 1/80 har detta beslut nämligen till syfte att på det sociala området förbättra de bestämmelser som arbetstagarna och deras familjemedlemmar omfattas av. Artiklarna 6, 7 och 9 i beslutet ingår i avsnitt 1 i kapitel II, med rubriken ”Sociala bestämmelser”, som rör frågor om anställning och fri rörlighet för turkiska arbetstagare.

26 För det första räknar artikel 6.1 i beslut nr 1/80 upp de grundläggande villkoren för avlönad verksamhet för turkiska medborgare som tillhör den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat, avseende beviljande och förnyande av arbetstillstånd. Denna bestämmelse förutsätter att den berörde är en turkisk arbetstagare som befinner sig i en medlemsstat, att han tillhör den reguljära arbetsmarknaden i värdmedlemsstaten och att han där innehaft en reguljär anställning under en viss tid (dom av den 26 oktober 2006, Güzeli, C-4/05, EU:C:2006:670, punkt 26, och där angiven rättspraxis).

27 Såsom framgår av artikel 6.1 första strecksatsen i beslut nr 1/80 förvärvar arbetstagaren en rätt att få sitt arbetstillstånd förnyat för att fortsätta att vara anställd hos samma arbetsgivare efter ett års reguljär anställning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 november 2012, Gülbahce, C-268/11, EU:C:2012:695, punkterna 37 och 45).

28 På samma sätt förutsätter villkoret, att den berörda turkiska arbetstagaren ska tillhöra den ”reguljära arbetsmarknaden”, i den mening som avses i artikel 6.1 första strecksatsen i beslut nr 1/80, en varaktig och inte enbart tillfällig situation på arbetsmarknaden i den berörda medlemsstaten och således att det föreligger en obestridd uppehållsrätt (dom av den 8 november 2012, Gülbahce, C-268/11, EU:C:2012:695, punkt 39 och där angiven rättspraxis).

29 För det andra uppställs i artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 tre kumulativa villkor för en egen rätt att komma in på arbetsmarknaden enligt denna bestämmelse: För det första ska den berörda personen vara familjemedlem till en turkisk arbetstagare som tillhör den reguljära arbetsmarknaden i den mottagande medlemsstaten, för det andra ska den berörda personen ha fått tillstånd av de behöriga myndigheterna i den staten att förena sig med nämnda arbetstagare, och, för det tredje, ska den berörda personen sedan en viss tid vara varaktigt bosatt i den mottagande medlemsstaten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 juli 2012, Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, punkt 29).

30 Domstolen konstaterar i detta sammanhang att turkiska barn vars föräldrar inte uppfyller villkoren i artiklarna 6 och 7 i beslut nr 1/80, om vilka det erinrats i punkterna 26–29 ovan, inte kan göra gällande den rätt till tillträde till undervisning och yrkesutbildning som föreskrivs i artikel 9 första meningen i beslut nr 1/80.

31 Med hänsyn till det ovan anförda ska tolkningsfrågorna besvaras enligt följande: Artikel 9 första meningen i beslut nr 1/80 ska tolkas så, att den inte kan åberopas av turkiska barn vars föräldrar inte uppfyller villkoren i artiklarna 6 och 7 i beslutet.

Rättegångskostnader

32 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjätte avdelningen) följande:

Artikel 9 första stycket i associeringsrådets beslut nr 1/80 av den 19 september 1980 om utveckling av associeringen mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Turkiet ska tolkas så, att den inte kan åberopas av turkiska barn vars föräldrar inte uppfyller villkoren i artiklarna 6 och 7 i beslutet.

Underskrifter